

HÜKÜMET BU YIL ILO KONFERANSINDA RAHAT EDECEK

Aydınlık Dergisi, 21 Mart 2004

Yıldırım Koç

Hükümet bu yıl ILO Uluslararası Çalışma Konferansı'nda rahat edeceğe benziyor.

Uluslararası Çalışma Konferansı her yıl Haziran ayında Cenevre'de toplanır. Konferans sırasında bir taraftan yeni Sözleşme ve Tavsiye Kararları üzerinde görüşme yapılır. Diğer taraftan, ülkelerin onaylamış buldukları Sözleşmelerin uygulanmasına ilişkin gözlemler, eleştiriler ve değerlendirmeler gündeme gelir.

Sözleşme uygulamalarına ilişkin değerlendirmeler, Standartların Uygulanması Komitesi'nde ele alınır. Standartların Uygulanması Komitesi'ne her yıl, ILO Yönetim Kurulu tarafından belirlenen 20 ünlü hukukçu tarafından hazırlanan bir rapor (Uzmanlar Komitesi Raporu) sunulur. Bu raporda yer alan gözlemlere dayanılarak, yaklaşık 23-24 ülke Standartların Uygulanması Komitesi'nde incelemeye alınır.

Uzmanlar Komitesi Raporu'ndaki gözlemlerin büyük bölümü, ilgili ülkenin işçi ve işveren örgütlerinin ILO'ya gönderdiği raporlardaki iddialara dayanılarak hazırlanır. 2004 yılı Haziran ayında toplanacak Konferans için hazırlanarak kısa bir süre önce yayımlanan Uzmanlar Komitesi Raporu'nda Türkiye'ye ilişkin gözlemler, geçen yıllara göre oldukça azdır. Bunun en önemli nedeni de, işçi ve kamu görevlisi örgütlerinin ILO'ya onaylanmış Sözleşmelerin uygulanması konusunda kapsamlı raporlar göndermemiş olmalarıdır. Uzmanlar Komitesi Raporu'na göre (Report of the Committee of Experts on the Application of Conventions and Recommendations, 92nd Session, 2004, s.414), TÜRK-İŞ 2003 yılında yalnızca 138 sayılı Sözleşme (çocuklarda işe başlamada asgari yaş) konusundaki eleştirilerin yer aldığı bir rapor göndermiştir. Kamu-Sen ise 9 Sözleşme konusunda başvuruda bulunmuştur (14, 29, 81, 87, 95, 98, 105, 138 ve 142 sayılı Sözleşmeler). DİSK ve KESK, onaylanmış Sözleşmelerin uygulanmasına ilişkin olarak rapor iletmemiştir.

87 sayılı Örgütlenme Özgürlüğü ve Örgütlenme Hakkının Korunması konusundaki Sözleşme, örgütlenme hakkını ve grev hakkını güvence altına almaktadır. Ancak, 87 sayılı Sözleşmenin uygulanmasına ilişkin bölümde, yalnızca DİSK yöneticilerinin on yıllık fiili işçiliğinin olmaması iddiasıyla Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından İstanbul Beşinci İş Mahkemesi'nde açılan dava konusunda DİSK'in 3 Haziran 2003 günü ilettiği başvuru ele alınmaktadır. Türkiye'de örgütlenme hakkı ve grev hakkı konusundaki büyük kısıtlama ve yasaklamalara ilişkin eleştiriler 2003 yılında ILO'ya iletilmemiştir (s.113-4).

98 sayılı Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkı Sözleşmesi konusunda da, yalnızca yüzde 10 barajına ilişkin bir paragraf yer almaktadır. Anlaşıldığı kadarıyla, Kristal-İş Sendikası'nın grevinin ertelenmesi konusunda bile ILO'ya bir başvuruda bulunulmamıştır (s.114).

Asgari Yaş konusundaki 138 sayılı Sözleşmeye ilişkin değerlendirmeler yaklaşık 1 sayfadır (s.192-3). Çalışma Yaşamında Teftiş konulu 81 sayılı Sözleşmenin uygulanmasında büyük sorunlar yaşanırken, bu konu Uzmanlar Komitesi raporunda 7 satırla yer almaktadır (s.260). Tam istihdam politikalarının uygulanmasına ilişkin 122 sayılı Sözleşme konusunda da yaklaşık 1 sayfalık değerlendirme bulunmaktadır (s.275-6). Ücretlerin korunmasına ilişkin 95 sayılı Sözleşme konusunda ise 5 satırlık değerlendirme vardır (s.297). Uzmanlar Komitesi, kendisine başvuru yapılmadığı durumlarda, kendi inisiyatifiyle değerlendirme yapamamakta; yalnızca kendisine yapılan başvuruları değerlendirebilmektedir. Uzmanlar Komitesi'nin bu yılki raporu esas alınacak olursa, Türkiye'de çalışma mevzuatı ve bu mevzuatın uygulanması konusunda önemli bir sorun yoktur. Uzmanlar Komitesi raporundaki gözlemler bu biçimde olursa, Uluslararası Çalışma Konferansı sırasında oluşturulan Standartların Uygulanması Komitesi'nin çalışmaları sırasında Türkiye'nin herhangi bir Sözleşmeyi ihlal ettiği iddiasıyla incelemeye alınması söz konusu değildir.